

Memento mori

KOSTNICE V SEDLECI V KUTNÉ HOŘE

Sedlecká kostnice je největší ve střední Evropě, uchovává ostatky asi 40 tisíc lidí. Jakožto součást městské památkové rezervace Kutná Hora je pod ochranou UNESCO. Spolu s mělnickou kostnicí jsou u nás jako jediné běžně přístupné veřejnosti.

Kostnice má připomenout fakt smrti, krátkosti lidského života a vést k zamyšlení nad vlastní existencí. Sedlecká kostnice se skládá ze dvou kaplí nad sebou. Horní má symbolizovat světlo života, dolní temnotu, smrt. V horní kapli navíc lze zhlédnout výstavu Vznik a vývoj cisterciáckého řádu a chrámu Panny Marie v Sedleci. V dolní kapli se nachází vlastní kostnice.

Založení kláštera a kaple

Sedlec, dnešní městská čtvrť Kutné Hory, patřil Slavníkovcům, po jejichž vyvraždění ho převzali Markvartici. Jeden z nich tu pak založil roku 1142 nejstarší cisterciácký klášter v Čechách.

Po objevení stříbrných rud v Kutné Hoře, přičítaném mnichu Antonínovi ze sedleckého kláštera, vznikl v letech 1280 až 1320 chrám Nanebevzetí Panny Marie v Sedleci a na zdejším hřbitově kaple, nynější kostnice. Poté, co tam byla rozsypana hlína z Golgoty, místa ukřížování Ježíše, získal hřbitov pověst svaté půdy a stal se vyhledávaným pohřebišťem. Během morových epidemií zde byly pohřbeny tisíce, jen roku 1318 na třicet tisíc lidí.

Po husitských válkách se části hřbitova rušily. Kostí byly nejprve naskládány kolem kaple a později přemístěny do spodní části, kde je v roce 1511 srovnal pološlepy mnich do šesti pyramid.

Jak zbožný Jan kosti rovnal

Pojďte a slyšte příběh cisterciáka, starého mnicha, muže svatého a zbožného, jenž stal se obětí krutosti lidské...

Narodil se Jan, krásný hošík matce chudé a dobré, kterážto hned po narození syna svého zemřela. I byl Jan od dobré kmotřičky své na výchovu do kláštera sedleckého dán... Avšak roku 1421, jedné strašlivé

Pod kostěným lustrem se vchází do hrobky.

noční, neštěstí na bratry cisterciáky přišlo. Bojovníci, husité se volají, vzali meč do ruky své i pochodeň, i šli a klášter vybil... Utíkal Jan a každého večera na bratry vzpomínal. Všechny pět set bratří jeho této noci smrti našlo, proč on jediný na světě zůstat měl?

Když po dlouhých letech boje skončily, Jan, již dospělý muž, vrátil se do kláštera. Stalo se, že části hřbitova velkého rušeny byly a kosti z hrobů kolem kaple pohozeny zůstaly, i pustil se Jan do díla svého, by uctil památky bratří a odnášel ostatky do spodní kaple, jež na hřbitově

stála. A byl již Jan starý a zrak jeho již dohasínal, přesto však každého dne do kaple chodil a kosti lidské rukama svýma do šesti pyramid rovnal, by v úctě odpočívat mohly.

Zemřel Jan při práci této, při uložení posledních kostí. A že byl Jan doma v kapli té, s bratry svými, pohřben byl k nim a ostatky jeho do pyramid též uloženy byly...

Baroko a kostnice

Tak nějak to mohlo být, faktem je, že roku 1421 klášter vypálili husité a mnichy vyvraždili. Opravy se stavba dočkala až začát-

kem 18. století – pod vedením Santiniho-Aichla. Na barokním štítu mezi věžemi stojí od té doby socha Panny Marie – Neposkvrněné početí (Immaculata) od M. V. Jäckela. Ve stylu tzv. barokní gotiky upravil Santini i interiér, včetně výzdoby z kostí.

Klášter zanikl v roce 1784, jeho majetek koupili Schwarzenberkové z Orlíka. Roku 1870 započal s obnovami kostní výzdoby František Rint z České Skalice. Z šesti původních pyramid dvě zrušil a kosti dezinfikoval a vybil chlorovým vápnem. K výzdobě kostnice přidal schwarzenberský erb: v pravém spodním poli havran klová oko Turkovi (připomínka vítězství nad Turky u Rábu 1591).

V rozích dolní kaple stojí čtyři pyramidy z kostí, urovnané, aniž by byly svázané, do dřevěných konstrukcí. Vprostřed kaple visí kostěný lustr, pod nímž se vchází do hrobky s ostatky patnácti bohatých měšťanů. Ve výklencích hlavního oltáře se nacházejí monstrance, v kapli osvětlené vitríny s lebkami bojovníků z husitských válek. ■

ANNA CHRÁSKOVÁ

Informace

Kostnice je otevřená denně kromě 24. 12., během sezóny od dubna do září 8 – 18 h, v říjnu 9 – 12, 13 – 17 h, od listopadu pak do 16 h. Vstupné: dospělí 40 Kč, studenti a děti od šesti let 20 Kč. Český i přeložený psaný komentář v ceně, pro větší skupiny výklad průvodce zdarma, bezbariérový přístup. Za fotografování příplatek 30 Kč, za video 60 Kč.

Zámecká 127, Kutná Hora 3, tel.: 607 743 770, 327 561 143

www.kostnice.cz